

УНІФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАНДАРТИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

С. Діордіца, Л. Івашко

Одеський державний економічний університет

65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8

У даній статті зроблено спробу дослідити стан та проблеми стандартизації інформаційних ресурсів при створенні інформаційного освітнього середовища в Україні на основі аналізу навчальних планів підготовки фахівців із економічної кібернетики у Львівському національному університеті ім. І. Франка, Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля, та в Одеському державному економічному університеті.

Ключові слова: інформаційне освітнє середовище, інформаційні ресурси, інформаційні технології, якість навчання, економічна кібернетика, стандартизація інформаційних ресурсів, уніфікація навчальних планів, мобільність студентів і викладачів.

В основі Болонського процесу лежить переконання, що в епоху глобалізації необхідно прагнути до максимальної сумісності систем вищої освіти. Це переконання розділяється багатьма європейськими країнами. Сумісність систем вищої освіти дозволить всім учасникам процесу повною мірою скористатися перевагами культурного різномайття і відмінностей в традиціях дослідження та викладання, неухильно вдосконалювати навчальний процес, полегшити мобільність студентів і забезпечити молодь повсюдно визнаними кваліфікаціями. Одна з важливих і істотних тенденцій, яка простежується у сфері освіти, - її інтеграція в єдину світову систему як складової частини економіки.

Сучасні вимоги до фахівця у сфері економічного аналізу та прогнозування зумовлюють вдосконалення освітнього процесу в підготовці

економістів-кібернетиків. Для підвищення якості навчання застосовуються сучасні інформаційні технології, мета яких полягає в економії навчального часу студента; розширенні і поглибленні галузі, що вивчається, за рахунок моделювання, імітації відповідних процесів, розширенні сфери його самостійної роботи. Оскільки інформаційні системи мають кінцевий життєвий цикл, відбувається їх постійне удосконалення і періодичне оновлення, використання інформаційних технологій ставить перед сучасними економістами завдання постійної самоосвіти та саморозвитку, адаптації до роботи з економічними системами, що швидко розвиваються. Фахівець, який не здатний до постійної самоосвіти, стає неконкурентоздатним у сучасній професійній економічній сфері.

Створення інформаційно-освітніх центрів, у яких обмін необхідною інформацією багаторазово прискорюється і полегшується, де віртуально беруть участь фахівці самих різних галузей, стає найважливішою умовою успішного розвитку будь-якої соціальної діяльності. У такому розумінні освіта є сферою соціального життя, де зароджуються ідеї, гіпотези, нове теоретичне бачення світу. Таким чином, можна констатувати той факт, що система підготовки фахівців у всьому світі відображає загальні тенденції в професійній системі. У той же час вона має деякі національні особливості.

У всіх сферах діяльності людини стандарт є одним із елементів нормативної бази, обов'язкових для виконання. Виконання вимог стандартів покладено на таку службу як Держстандарт. Стандарти є засобом для обміну знаннями, технологіями і передовою практикою, важливим компонентом усесвітньої промислової і постіндустріальної інфраструктури для забезпечення господарської діяльності, соціальних потреб і рівних можливостей. Іншими словами, стандарти гарантують стійкий розвиток.

Не є виключенням з цих правил і діяльність ВНЗ України при підготовці відповідних фахівців, зокрема, економістів-кібернетиків.

Створення освітнього стандарту містить в собі прояв тенденції проникнення проектної культури в освіту. У 1946 р. була створена міжнародна організація по стандартизації (International Organization for Standardization) - ISO для вирішення завдань розробки, координації і уніфікації міжнародних стандартів, а також здійснення обміну інформацією в цій області.

На початку 80-х років технічні комітети ISO приступили до складання стандартів, призначених для навчання персоналу, обслуговуючого машини і механізми. Це стало точкою відліку в розробці міжнародного стандарту професійної освіти. Зростаючий інтерес до проблеми освітніх стандартів відображений в доповіді ЮНЕСКО "Про положення справ у сфері освіти в світі за 1993 г.", у якому виділений розділ "Пошук стандартів". Важливим кроком до поглиблення процесу стандартизації стало ухвалення ЮНЕСКО Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО 15 СЕВ) як інструменту, сприяючого збору, компіляції і викладу статистичних даних про освіту, - по відношенню до окремих країн і у міжнародному масштабі. Заслуговує уваги досвід стандартизації освіти на регіональному і міжрегіональному рівнях, здійснюваний різними міжнародними організаціями, такими, як "Ініціатива центру педагогічних досліджень (CERL)", "Європейський центр розвитку професійної підготовки (CEDEFOR)", що спираються в своїй діяльності на Римський договір 1957 р. (ст. 128) і Рішення Ради Європейського Союзу про відповідність кваліфікаційних посвідчень між країнами - членами Європейської Ради. До практики освітньої стандартизації різні країни вдаються різними способами, враховуючи величезні відмінності соціокультурних умов, традицій, в які "занурені" їх системи освіти [1, с. 65].

У 1991 р. у США створений Національний комітет з освітніх стандартів і тестування. Освіта трактується як "прихований скарб", володіння яким здатне "розсунути межі зростання цивілізації і культури". США оголосили "...загальнонаціональний хрестовий похід за нові стандарти у сфері освіти [2, с. 65].

У Великобританії освітні стандарти розробляються і функціонують на основі урядового документа "Національний навчальний план" (National Curriculum) - NC, який створювався на неконкурсній, неконкурентній основі (1987) і вводився поетапно (1991-1995), і "Закону про освіту" (1988) [3, с. 94].

У Японії об'єктами стандартизації професійної освіти виступають: вимоги прийому; зміст навчального плану, зокрема, уніфікація навчальних програм незалежно від відомчої підлеглості навчального закладу, тривалість навчання; загальний обсяг навчального часу; посібники та навчальні засоби [4, с. 102].

Важливим напрямком в роботі по стандартизації слід вважати забезпечення інформаційної сумісності. Без її забезпечення неможливо реалізувати принцип мобільності студентів та викладачів, на досягнення якого спрямована концепція Болонського процесу.

Виходячи із того, що інформаційні ресурси є однією з найважливіших складових освітнього процесу, вони можуть якісно виконувати свої функції тільки тоді, коли їх компоненти «розмовлятимуть» однією мовою.

Модернізація методів навчання вимагає створення якісних електронних освітніх ресурсів. Нові форми роботи допускають видозміну та скорочення персональних контактів викладача і студента. Виникає також необхідність створення інформаційними засобами механізмів групового навчання. Повстають завдання створення якісних електронних освітніх ресурсів і технологій, методик їх використання. У зв'язку з природною інерційністю процесів, пов'язаних з великими масивами інформації, одного разу ухвалені рішення у сфері інформатизації освіти надалі дуже важко відкоректувати. Особливо зростає ціна помилкових рішень на самому початку шляху створення інформаційного освітнього середовища. Глобальність поставленого завдання вимагає поступового і дуже обережного входження системи освіти в новий технологічний простір. Успіх може бути забезпечений тісною кооперацією висококваліфікованих фахівців у сфері освітніх і інформаційних технологій із безумовним урахуванням регіональних особливостей.

Необхідно відзначити, що останні декілька років ознаменувалися значними досягненнями в тих областях інформатики, які можуть опинитися безпосередньо корисними для організації віртуального простору системи освіти. Гнучкі інформаційно-технологічні рішення, пов'язані з формами представлення освітньої інформації, механізмами зберігання, пошуку та обміну даними, організації взаємодії з користувачами дозволяють вийти вітчизняному віртуальному освітньому середовищу на рівень провідних постачальників освітніх послуг, забезпечити його модернізацію та адаптацію.

Основним завданням на новому інформаційному рівні стає забезпечення цілісності інформаційного освітнього середовища. Досягнення єдності освітнього середовища вимагає розробки цілого набору регулюючих норм і стандартів.

На нашу думку, варто зазначити, що створення освітянських інформаційних ресурсів потребує особливої уваги до питань цілісності інформаційного простору, в першу чергу, стандартизації механізмів обміну інформацією. Виконання цих вимог зумовлено необхідністю забезпечення інформаційними ресурсами освітніх установ різного рівня та профілю у всіх регіонах України. Такий підхід створює умови для реального виходу ВНЗ не тільки на вітчизняний, а і світовий ринки освітніх послуг. Об'єднання інформаційних ресурсів різних ВНЗ і різних регіонів призведе не тільки до підвищення доступності, але і до зростання кількості та якісного різноманіття інформації. Для практичної реалізації концепції єдиного інформаційного освітнього середовища необхідний стандартизований механізм обміну даними між навчальними закладами. Тому наявність стандартів побудови і опису освітніх ресурсів можна вважати найважливішим чинником функціонування інформаційного освітнього середовища. Разом з тим, стандартизація – це форма юридичного закріплення проведеної уніфікації і рівня її обов'язковості.

Тому однією із суттєвих перешкод на шляху стандартизації інформаційних ресурсів при підготовці економічних кадрів, особливо за

фаховим напрямком «Економічна кібернетика», можна вважати відсутність уніфікованих навчальних планів. Багаторазові дискусії на засіданнях підкомісії з економічної кібернетики науково-методичної комісії з економіки МОНУ, щорічних всеукраїнських науково-методичних конференціях «Проблеми економічної кібернетики» ще не принесли бажаних результатів у вирішенні проблеми уніфікації навчальних планів.

Як показав аналіз змісту навчальних планів підготовки фахівців із економічної кібернетики тільки у трьох ВНЗ - Львівському національному університеті ім. І. Франка (ЛНУ), Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля (СНУ), а також Одеському державному економічному університеті (ОДЕУ) існують розбіжності у кількості навчальних дисциплін: зокрема нормативних, у ЛНУ – 35, у СНУ – 55, в ОДЕУ – 37; вибіркових дисциплін у ЛНУ – 19, у СНУ – 14, в ОДЕУ – 39. Окрім розбіжностей у кількості навчальних дисциплін, варто звернути увагу і на самі запропоновані для вивчення дисципліни. Так лише у ЛНУ вивчають курс «Оптимізаційні методи та моделі», а у СНУ – курси «Етики і естетики», «Валеології», «Екології», «Цивільної оборони», «Господарського законодавства». В ОДЕУ не включені у навчальний план такі нормативні дисципліни, як «Прогнозування соціально-економічних процесів», «Економетрія», «Технологія проектування БД і СД», «Управління проектами інформатизації»; у ЛНУ – «Психологія та педагогіка», «Українська мова», «Політологія», «Національна економіка», «Страхування»; у СНУ – «Університетська освіта». Курс «Правознавство» нормативно вивчають у Луганську та Одесі, у Львові – вибірково. Дисципліни «Теорія випадкових процесів», «Дискретна математика» і «Імітаційне моделювання» у СНУ – нормативні, у ЛНУ та ОДЕУ – вибіркові. Розбіжності щодо набору дисциплін у навчальних планах підготовки бакалаврів з економічної кібернетики зручно представити у вигляді таблиці (див. табл. 1).

Незручності такого стану з навчальними планами створюють проблеми, зокрема, при вимушеному переході студентів із одного навчального закладу в

інший. При цьому виникає необхідність в усуненні академічної різниці. Окрім того, усі фахівці цього напрямку підготовки отримують дипломи державного зразка, який є також стандартом.

Отже, істотне зниження ідентичності змісту освітніх програм спорідненого профілю, зумовлене не об'єктивними причинами, а неузгодженістю дій різних груп розробників стандартів негативно позначається на ступені академічної мобільності студентів і технологічності навчального процесу при підготовці економістів.

Таблиця 1

Відмінності у наборі дисциплін у навчальних планах підготовки бакалаврів з економічної кібернетики

ЛНУ ім. І. Франка	СНУ ім. В. Даля	ОДЕУ
латинська мова	історія світової цивілізації	політична психологія сучасного світу
логістика	аудит	філософські проблеми сучасного світу
інвестування та його оптимізаційні моделі	етика та естетика	оподаткування
математичне програмування	валеологія	методи захисту фінансової інформації
	екологія	об'єктно-орієнтоване програмування
	цивільна оборона	галузева статистика
	релігієзнавство	історія сучасного світу
	теорія управління	історія міжнародних відносин
	теорія систем	міжнародні зв'язки
	інтелектуальні системи ППР	правовий статус трудового колективу
	моделювання економічної динаміки	екологічний менеджмент

	ігрове моделювання	інформаційний бізнес
		інтернет-технології в бізнесі
		системи штучного інтелекту
		системи моніторингу в економіці
		WEB дизайн
		інтелектуальний аналіз даних

Вирішення проблеми уніфікації навчальних планів дозволить максимально ефективно застосовувати засоби інформаційних і комунікаційних технологій у вищій освіті, підвищити мобільність викладачів та студентів і можливість їх працевлаштування, прозорість обміну інформаційними ресурсами, спростить академічне і професійне визнання і, отже, підвищення прозорості кваліфікації. Отже, питання стандартизації, уніфікації і взаємозамінності інформаційних ресурсів є одними із пріоритетних у створенні освітнього інформаційного середовища. Про актуальність цієї проблеми свідчать і конференції, що проводяться у багатьох країнах світу.

Адже, впродовж останніх десятиліть всі європейські країни стали певним чином взаємозалежними. Можливість студентів здобути освіту в іншій країні є складовою інтернаціоналізації взаємин між країнами і людьми. Отримання студентами освіти в інших регіонах і країнах стало своєрідною відповіддю молодій людині на розуміння нею глобальних питань, її проявом зацікавленості в підготовці себе до життя і роботи у взаємозалежному світі. Уряд і працедавці визнають, що для забезпечення добробуту на національному, регіональному і індивідуальному рівнях робоча сила в майбутньому повинна складатися з добре підготовлених фахівців, які мають кругозір міжнародного масштабу.

В період глобалізації всіх процесів у суспільстві, виникла насувна необхідність переглянути відношення до професійної освіти, оскільки тільки відмінно підготовлений фахівець зможе витримати жорстку конкуренцію у суворому світі ринкової економіки.

Список використаних джерел:

1. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира [Электронный ресурс] / Л.В. Сакун // Монография. - К.: МАУП, 2004. - 399 с. - Режим доступа: http://tourlib.net/books_tourism/sakun13.htm
2. Асоянц П. Г., Чекаль Г. С, Сердюков П. І. та ін. Основи методики створення і застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов. - К.: Вид-во КДПІМ, 1993, с.156.
3. Воскресенская Н. М. Великобритания: стратегические направления развития образования // Педагогіка. - 1996. - № 2. -С. 91-98.
4. Алферов Ю.С, Курдюмова И.М., Писарева Л.И. Оценка и аттестация кадров образования за рубежом. -М.: Педагогика-Пресс, 1997. 145с.

**UNIFICATION OF CURRICULA AS A PRECONDITION FOR
STANDARDIZATION OF INFORMATION RESOURCES**

S. Diorditsa, L. Ivashko

Odessa State Economic University

Preobrazhenska st., 8. UA-65082 Odesa, Ukraine

This article attempts to research the status and problems of standardization of information resources from a perspective of creating an educational informational environment in Ukraine based on the analysis of curricula designed to train economic cybernetists at Ivan Franko Lviv National University, Dal East Ukrainian National University, and the Odessa State Economic University.

Key words: informational educational environment, information resources, information technology, quality of education, economic cybernetics, standardization of information resources, unification of curricula, mobility of students and teachers.

УНИФИКАЦИЯ УЧЕБНЫХ ПЛАНОВ КАК ПРЕДПОСЫЛКА СТАНДАРТИЗАЦИИ ИНФОРМАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ

С. Диордица, Л. Ивашко

Одесский государственный экономический университет

65082, м. Одесса, ул. Преображенская, 8

В данной статье предпринята попытка исследовать состояние и проблемы стандартизации информационных ресурсов при создании информационной образовательной среды в подготовке экономических кадров на основании анализа учебных планов подготовки специалистов по экономической кибернетике во Львовском национальном университете им. И. Франка, Восточноукраинском национальном университете им. В. Даля, а также в Одесском государственном экономическом университете.

Ключевые слова: информационная образовательная среда, информационные ресурсы, информационные технологии, качество образования, экономическая кибернетика, стандартизация информационных ресурсов, унификация учебных планов, мобильность студентов и преподавателей.